

Fəsil 2 Lüğət və abreviaturalar



2 LÜĞƏT VƏ ABREVIATURALAR

Termin	Anlayış
AS	asbest sementi
Giriş yolu	<p>Giriş yolu tikinti və/ və ya istismar fazaları ərzində operator və/ və ya podratçılar tərəfindən istifadə edilən və hazırlıq işləri, borudüzmə işləri, boru kəməri əməliyyatları və/ və ya texniki xidmət işləri üçün lazım olan və:</p> <ul style="list-style-type: none">• Müntəzəm olaraq ağır tikinti və ta texniki xidmət maşınlarının keçməsi üçün nəzərdə tutulmayan; və ya• Boru kəməri ilə bağlı giriş məqsədləri üçün istifadə edilməzdən əvvəl onun müəyyən və ya bütün uzunluğu boyunca genişləndirilməsini və/və ya torpaq səthinin yaxşılaşdırılmasını tələb edən hər hansı xüsusi marşrutdur <p>Giriş yolunun yuxarıdakı xüsusiyyətlərdən heç birinə cavab verməyən nisbətən daha iri yol ilə kəsişmədə başladığı hesab edilir</p>
ACT Research	Gürcüstanın sosial tədqiqat və konsaltinq şirkəti "Analysis and Consulting Team" (ACT)
Əlavə Torpaqlar	Müvəqqəti xarakterli tikintiyə yardım obyektləri və ya daimi obyektlər üçün layihə tərəfindən məskunlaşmış digər sahələrdən və layihənin təsdiqlənmiş iş sahələrindən kənar torpaqlar
AETM	"Azərbaycan Ekologiya və Texnologiya Mərkəzi", Ətraf Mühit və Sosial sahədə konsaltinq xidmətləri göstərən Azərbaycanın şirkəti
YÜQ	Yerüstü Qurğular: Yerin üstündə yerləşən hər hansı boru kəməri qurğusu, yeni ərsinburaxma stansiyası və bağlayıcı siyirtmələr.
Kənd Təsərrüfatı sahəsi/yeri	Əmtəə məqsədilə bitkilərin yetişdirilməsi üçün istifadə olunan sahə (müvəqqəti olaraq istifadə olunmayan sahələr də daxil olmaqla); yalnız öyrüş kimi istifadə olunan torpaqlar istisna olmaqla
AGT	Azərbaycan Gürcüstan Türkiyə
Sibir xorası	"Bacillus anthracis" adlı sporlu bakteriyanın səbəb olduğu yoluxucu xəstəlik. Sibir xorası çox vaxt məməlilər növünə aid vəhşi və ev heyvanlarında (iribuynuzlu mal-qara, qoyun, keçi, dəvə, antilop və digər otyeyən heyvanlar) rast gəlinir, lakin ona həmçinin yoluxmuş heyvanların və ya yoluxmuş heyvanlara aid toxumanın təsirinə açıq olan insanlarda da rast gəlmək mümkündür.
API	Amerika Neft İnstitutu
Əkin yerləri	Məhsul yetişdirmək üçün istifadə olunan torpaqlar
Asfalt/asfalt yol	Yolun üst hissəsində tünd, hamar, yeyilməyə davamlı səth əmələ gətirən bitum və mineral doldurucuların qarışığı ilə örtülmüş yol
ASME	Amerika Mühəndis Mexaniklər Cəmiyyəti
Şnekli burov	adətən qazılmış materialı kənarlaşdırmaq üçün şnek kimi fəaliyyət göstərən fırlanan vintşəkili kəsici burğudan ibarət qazma qurğusu və ya qazma baltasıdır. Kəsici burğunun fırlanması materialın qazılmış boşluqdan bayıra çıxmasına səbəb olur.
AZN	Yeni Azərbaycan Manatı, Azərbaycan Respublikasının valyutası
Əks doldurma	boru düzüləndikdən sonra xəndəyin torpaqla doldurulması prosesidir. Torpaq geri ardıcılıqla xəndəyə geri qaytarılır və birinci torpağın alt qatı və sonra isə torpağın üst qatı yerləşdirilir. Bu, torpağın üst qatının öz ilkin vəziyyətinə geri qaytarılmasını təmin edir.
Barg	Manometrin təzyiq vahidi
Mlrd.kub m/il	İldə milyard kub metr (il)
Bentonit	Qazma/ burğu prosesinə yardım etmək üçün qazma məhlulu kimi istifadə olunan mineral gil

Termin	Anlayış
Bioloji bərpa	layihənin uzunmüddətli hədəflərinə cavab vermək məqsədilə bitki örtüyünün və bitki növlərinin müxtəlifliyini əvvəlki vəziyyətinə qaytarmaq üçün floranın və faunanın bərpası və bitki örtüyünün (əkin sonrası) yaradılmasıdır.
OBT	Oksigenə Bioloji Tələbat
BP	BP plc
BP Cirrus	Qaz sızmalarının nəticələrini modelləşdirmək üçün kompyuter proqramı
Brusellyoz	"Brucella" növü bakteriyaların törətdiyi yoluxucu xəstəlikdir. Bu bakteriyalar əsasən heyvanlar arasında ötürülür və bir çox müxtəlif onurğalılarda xəstəliyə səbəb olur. İnsanlar bu bakteriyaya yoluxmuş heyvanlar və ya heyvan məhsulları ilə təmasda olduğunda yoluxur
BTC	Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri
BTC üzrə ƏMSSTQ	BTC üzrə Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ), İctimaiyyətə Məlumatın Açıqlanması Fazasında Verilmiş Şərh və Rəylərə Cavab, Hissə I və Hissə II, sentyabr 2002; təsdiqlənib: noyabr 2002
Bəndləmə	Bəndləmə (həmçinin bənd divarı da adlandırılır) adətən zərərli və ya təhlükəli kimyəvi maye tutumların daşmasının və ya sıradan çıxmasının qarşısını alaraq sızmanı tutmaq üçün layihələndirilmiş konstruksiya daxilindəki sahədir
BS	Bağlayıcı siyirtmə: boru kəməri vasitəsilə məhsul axınıni dayandırmaq və boru kəməri sisteminin bir hissəsini və ya sistemin komponentini təcrid etmək üçün istifadə edilən klapandır
BVR	CQBKG üzrə Bağlayıcı Siyirtmə sahəsi
Düşərgə	Tikinti düşərgəsi; Layihənin tikinti işçiləri üçün yaşayış yerinin, rifah və əyləncə yerlərinin olduğu xüsusi məqsədli ərazi
Katodlu Mühafizə (KM)	Katodlu mühafizə metalı elektrokimyəvi elementin katoduna çevirməklə metal səthində korroziyanın yaranmasının qarşısını almaq üçün istifadə edilən metoddur
CB&I	"Chicago Bridge and Iron"
ÖÜD	Ölkə üzrə Ümumi Dəyərləndirmə: ölkənin inkişaf vəziyyətini təhlil edən və əsas inkişaf problemlərini müəyyənləşdirən sistem
Siyahıyaalma	Yaş, cins, peşə və s. kimi təfərrüatlar da qeydə alınmaqla aparılan əhalinin rəsmi uçotu
Mİ	Mədəni İrs
qamış-bataqlıq ərazi	yüksək ekoloji əhəmiyyətə malik olan və növlər baxımından zəngin təbii bitki toplumu olan bataqlıq təbii yaşayış mühiti
CITES	Kökü Kəsilmək Təhlükəsi Qarşısında Olan Yabanı Flora və Fauna Növləri ilə Beynəlxalq Ticarət Haqqında Konvensiya
İƏMİ	İcma ilə Əlaqələr üzrə Məsul İşçi
sm	Santimetr
sm ³	kub santimetr
CO	karbon monoksid
CO ₂	karbon dioksid
CO _{2eq}	Karbon dioksid ekvivalenti: hazırkı ƏMSSTQ-nin məqsədləri çərçivəsində, bu, CO2 ton ilə ifadə olunan karbon dioksidin və metanın ümumi emissiyalarıdır – metanın global istiləşmə potensialını 25 ehtimal etməklə (İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası Qrupun 2007-ci il tarixli Dördüncü Qiymətləndirmə Hesabatından)
OKT	Oksigenə Kimyəvi Tələbat
Öhdəlik	Ətraf mühitə və sosial-iqtisadi sahəyə təsirlərin minimuma endirilməsi, azaldılması, idarə olunması və kompensasiya edilməsi və potensial faydaların təşviq olunması məqsədilə gələcək tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün niyyət haqqında bəyanat

Termin	Anlayış
İcma	Hazırkı ƏMSSTQ-nin məqsədləri çərçivəsində, icma sakinlər tərəfindən xüsusi inzibati və ya ictimai-siyasi subyekt hesab olunan və digər icmaların üzvləri tərəfindən də bu cür qəbul edilən, ən azı beş yaşayış evindən (ev və ya bina tikilisi) ibarət olmaqla qəsəbədə nisbətən yaxın məsafədə daimi, müvəqqəti və ya fasilələrlə bir yerdə yaşayan və qarşılıqlı əlaqədə olan şəxslərdən, qruplardan və ailə təsərrüfatlarından ibarətdir.
Məhdudlaşdırıcı amil	Layihə fəaliyyətlərinin təsirlərinin potensial olaraq daha yüksək olması ilə nəticələnmə biləcək sahə vəziyyəti (sosial, coğrafi və ya ekoloji). Məhdudlaşdırıcı amillərə malik olduğu müəyyənləşdirilən sahələrdən çəkinmək lazımdır və ya onlara təsirəzaltma tədbirləri tətbiq edilməlidir.
Məsləhətləşmə	ƏMSSTQ prosesi ərzində qarşılıqlı maraq kəsb edən məsələlərə dair informasiyaların, fikirlərin və rəylərin ikitərəfli mübadiləsi
Çirkəndirici	Potensial olaraq zəhərli, çirkəndirən və ya digər zərərli maddə
Çirkələnmiş Torpaq	Potensial çirkəndirici maddələrlə çirkələnmiş torpaq
Profilləmə işləri	Yamacları nizamlamaq üçün yerin səthində landşaftın planlaşdırılması
Podratçı	Boru kəmərinin quraşdırılmasına, xüsusi kəsişmələrə cavabdeh olan bütün podratçılar, lakin bu tərəflərdən birinin xüsusi olaraq başqa cür müəyyənləşdirildiyi hallar istisna olmaqla
Dəhliz	Dəhliz (və ya Marşrut Dəhlizi) içərisində boru kəmərinin yerləşdiriləcəyi torpaq zolağıdır.
KS	Kompressor stansiyası
CSG1	Kompressor stansiyası Gürcüstan 1
DAFOR	Aşağıdakı şkalaya əsasən bitki növlərinin bolluğunu təsnif edən sistem: Dominant, Bol, Tez-tez rast gəlinən, Vaxtaşırı rast gəlinən və ya Nadir
dB	desibel
dB(A)	dB(A) insan qulağının spesifik həssaslıqlarını kompensasiya edən (adi, qeyri-selektiv mikrofon ilə müqayisədə) A-ölçülü desibel şkalasını ölçmək üçün istifadə olunan vahiddir
Desibel	Səsin intensivliyini (gücünü) ölçmək üçün istifadə olunan vahid. O, xüsusən də hər kvadrat metr üzrə 20 mikro-Nyuton istinad səviyyəsi ilə müqayisədə səs təzyiqinin loqarifmik nisbəti kimi müəyyənləşdirilə bilər.
Layihələndirmə əmsalı	Layihələndirmə əmsalı (həmçinin Təhlükəsizlik əmsalı kimi də tanınır) boru kəmərinin maksimum layihələndirilmiş yükünün və ya ötürücülük qabiliyyətinin boru kəməri sisteminin komponentinin və ya strukturunun sıradan çıxmadan tab gətirə biləcəyi maksimum göstəricidən aşağıda saxlanılmasını təmin edən əmsal
DFID	Beynəlxalq İnkişaf Departamenti
HOO	Həll Olmuş Oksigen
Qazma məhlulu/qazma tullantıları	Qazma və tunelqazma zamanı istifadə edilmiş mayelər və formalaşan tullantılar
sürücü	sərnişin avtomobillərinin, yük avtomobillərinin və tırtıllı yaxud təkərli texnika və maşın-mexanizmlərin sürücüləri daxildir
E&S	ətraf mühit və sosial
İqtisadi Fəal Əhali	Müəyyənləşdirilmiş vaxta istinad müddəti ərzində məhsuldar fəaliyyətlər üçün işçi qüvvəsi təchiz edən, hər iki cinsdən olan və müəyyən yaş həddindən yuxarı olan bütün şəxslər. Buraya məşğulluğu olanlar (işçilər və ya özünü işlə təmin edənlər) və ya işsizlər arasında tələblərə cavab verən bütün şəxslər daxildir.
ESS	Ekoloji səhiyyə sahəsi
ETRQ	Ekoloji təhlükənin və riskin qiymətləndirilməsi
ƏMSƏT	ətraf mühit, sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi
ƏMTQ	Ətraf Mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsi

Termin	Anlayış
Endemik	Epidemiologiyada, hər hansı bir infeksiya xarici müdaxilələrə ehtiyac olmadan əhali arasında qaldığında həmin infeksiyanın əhalidə endemik olduğu deyilir. Ekologiyada, bu, onu bildirir ki, növlər konkret sahədə məhdudlaşmışdır.
Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin Qiymətləndirilməsi	Təklifin potensial ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirlərini müəyyənləşdirmək və təklif olunan təsriazaltma tədbirlərini müəyyən etmək üçün daxili qiymətləndirmə (ƏMSSTQ metodologiyasına riayət etməklə). Qiymətləndirmənin əhatə dairəsi və miqyası təklifin xarakterinə və müəyyənləşdirilən potensial təsirlərin diapazonuna və miqyasına müvafiqdir.
Efemer (bitki)	Qısamüddətli bitki
Epidemiya	Konkret bir vaxtda icmada infeksiya xəstəliyinin geniş yayılması halı
İBKMI	İxrac Boru Kəmərlərinin Mühafizəsi İdarəsi
ERA	ERA Marketing Mərkəzi, sosial araşdırmalar aparən və konsaltinq xidmətləri göstərən Azərbaycan şirkəti
eroziya sinifi	torpağın potensial eroziyasının kəskinliyinin təsnifatı
FHQCTP	Fövqəladə Hallara Qarşı Cavab Tədbirləri Planı
İƏMSVH	İlkin ətraf mühitə və Sosial Vəziyyətə dair Hesabat
İƏMSVH2013	CQBKG Son ƏMSATAQ üçün İlkin ətraf mühitə və Sosial Vəziyyətə dair Hesabat
İƏMSVH Əlavəsi	CQBKG boru kəmərinin təklif edilən əlavə bölməsi üçün (CQBK KG23 - KG57(ilkin ətraf mühitə və sosial vəziyyətə dair hesabat)
ƏMSSTQ	ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsi
ƏMSSİOMP	Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin İdarə Olunması və Monitorinqi Planı
ƏMSSİOP	Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin İdarə Olunması Planı
Torpaq işləri	Torpaq işləri dedikdə mövcud yer və ya səth səviyyəsindən aşağıdakı torpağın, süxurun və ya digər materialların hərəkətini həyata keçirən hər hansı əməliyyat nəzərdə tutulur. Torpaq işlərinə, əl ilə qazma, burğu, tunelqazma və əks doldurma işləri daxil ola bilər.
Obyekt (Tranzit Əraziyə Malik Ölkənin Hökumət ilə Sazişdən götürülmə)	“Obyekt” və ya “Obyektlər” Təbii qazın Ərazi daxilində, Ərazidən, Ərazi vasitəsilə və/ yaxud Əraziyə tranziti, qəbul edilməsi, nəqli və daşınması üçün Layihə iştirakçıları tərəfindən və ya onların adından CQBK layihəsi ilə əlaqədar olaraq tikilən, quraşdırılan, saxlanılan, təmir edilən, əvəz olunan, genişləndirilən, uzadılan, mülkiyyətdə olan, nəzarət olunan və/ yaxud CQBK iştirakçılarının adından CQBK Layihəsi ilə əlaqədar istismar olunan, vaxtaşırı dəyişdirilə bilən və Layihə sazişi ilə əlaqədar istifadə olunan əsas magistral boru kəməri ötürücü sistemi, onun qovşaqları və bütün yeraltı və yerüstü və ya dənizdibi qurğular və köməkçi avadanlıq, müvafiq Layihə sazişlərində təmin olunan əlaqədar torpaq sahələri, bütün qəbuledici, daşıyıcı, təmizləyici, təzyiq azaldıcı, kompresləşdirici, ölçü, nümunə götürən, sınaq və yoxlama qurğuları, dispetçer idarəetmə və məlumat toplamaq üçün SCADA avadanlığı, rabitə avadanlığı, telemetriya avadanlığı, tellərdən ibarət (fiberoptik) və digər kəmərlərin şəbəkəsi və bunlara bənzər yalnız CQBK Sisteminin istismarı, monitorinqi və ona texniki xidmət göstərilməsi zamanı işlədilən (və/ yaxud BTC Layihə sazişlərində təsvir edilən layihə ilə əməkdaşlıqda işlədilən), bütün ərsin buraxma və qəbul etmə qurğuları, bütün xətt doldurma üçün istifadə edilən Təbii QazŞ bütün boru kəmərləri, boru və digər əlaqədar avadanlıq, o cümlədən maye və ya qaz şəkilli yanacağı daşımaq və ya nasos və/ yaxud kompressor stansiyalarını işlətmək və ya digər sistem tələbləri üçün elektrik xətləri, katod mühafizə cihazları və avadanlığı, bütün monitorinq postları, işarələr və anod mühafizəsi, bütün terminallar, saxlama və əlaqədar qurğular, bütün əlaqədar fiziki vəsaitlər və ləvazimatlar (o cümlədən yollar və digər giriş və əməliyyat dəstəyi vasitələri)”
Fauna	Hər hansı konkret regiona və ya vaxta aid bütün heyvanlar aləmi

Termin	Anlayış
THY	Tam Kalibrli Yarılma: boru kəmərinin yarılmaya gətirib çıxaran borunun ümumi mexaniki sınıması
QTQ KS	qurğuların tikintisi və quraşdırılması üzrə kəmə sahəsi
YTI	yatağın tammiqyaslı işlənməsi
Flora	Hər hansı konkret regiona və ya vaxta aid bütün bitkilər aləmi
İstiqamətləndirici kanal	Su axınıni boruya istiqamətləndirən kanal
Əhatə zonası	Layihə tərəfindən və ya layihənin komponenti tərəfindən (məsələn: Ərsinləmə Stansiyasının sahəsi) tələb olunan torpağın ümumi fiziki sahəsi
Sovrulan toz	Tüstü borularından və ya bacalardan savayı hər hansı kənar mənbədən atılan hava ilə sovrulan bərk hissəciklər
Qaçqın karbohidrogenlər	Yanacaqın yanması istisna olmaqla mexaniki fəaliyyətlər nəticəsində qəsdən və ya bilmədən karbohidrogenlərin buraxılması
Tam Kalibrli Yarılma	Boru kəmərinin yarılmaya gətirib çıxaran borunun ümumi konstruksiyasının sıradan çıxması. Yarılma borudakı qüsurun borunu tamamilə istismara yararsız hala gətirəcək dərəcədə yayılması və ya artmasıdır.
Qabionlar	Daşlarla doldurulmuş məftilli qəfəslər; sahilləri bərkidib saxlamaq üçün istifadə olunur
ÜQM	Ümumi qiymətləndirmə meyarı
ÜDM	Ümumi Daxili Məhsul – verilmiş müddətdə ölkədə istehsal olunan bütün yekun malların və xidmətlərin bazar dəyərinin ölçüsü. Adambaşına düşən ÜDM çox vaxt ölkənin yaşayış səviyyəsinin göstəricisi hesab edilir
İXQ	İstixana qazı/ qazları
Gini əmsalı	Ölkədə gəlirin bərabərsizliyinin ölçüsüdür
TSƏOKTK	Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiyasına dair Təlimat Kitabçası
GPS	Qlobal yerin təyini sistemi
Boş sahə	Əvvəlcədən sənaye məqsədli tikintilər aparılmamış sahə
Boz sular (məişət çirkab suları)	Su çanaqlarından, hamamlardan, duşxanalardan və məişət cihazlarından gələn çirkab sular
SvəƏT	Sağlamlıq və Əməyin Təhlükəsizliyi
ha	hektar: 10000 kvadrat metrə (100m x 100m) bərabər olan ərazi ölçü vahidi
Təbii Yaşayış Mühiti	Orqanizm və ya ekoloji toplumun adətən yaşadığı və ya mövcud olduğu sahə yaxud mühit
ATBS	Ailə Təsərrüfatının Bütçəsinə dair Sorğu: ailə təsərrüfatlarının mallara və xidmətlərə xərclədiyi məsrəfləri diqqət mərkəzinə almaqla yaşayış şərtlərinin təsvirini verən sorğu.
ÜMQ	Üfüqi Maili Qazma: səthdən buraxılan qazma qurğusundan istifadə etməklə öncədən müəyyənləşdirilmiş lülə trayektoriyası boyunca dayaz qövslə yeraltı boruların xəndək qazılmadan idarə edilə bilən quraşdırılması metodudur (ətraf əraziyə minimal təsir göstərməklə).
Hepatit B	Hepatit b virusu ilə yoluxma nəticəsində yaranan yoluxucu qara ciyər xəstəliyi. Hepatit B adətən hepatit B virusu ilə yoluxmuş şəxsin qanı, sperması və ya digər orqanizm mayesi yoluxmamış bir şəxsin orqanizminə daxil olduğunda yayılır.
TƏMÖHS	Tranzit Əraziyə Malik Ölkənin Hökuməti ilə Saziş
AYM	Ağır yük maşını
AT	Ailə Təsərrüfatı
STQ	Sağlamlığa Təsirin Qiymətləndirilməsi
İİV	İnsanda İmmunçatışmazlığı Virus
SƏTƏM	Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi və Ətraf Mühit

Termin	Anlayış
Karbohidrogen	Karbohidrogenlər bütövlüklə hidrogendən və karbondan, o cümlədən xam neft, təbii qaz və s. kimi maddələrdən ibarət olan üzvi birləşmələrdir.
Hidrosınaq	Sistemin bütövlüyünü sınaq etmək üçün boru kəmərinə su əsaslı məhlulun doldurulmasını və təzyiqin artırılmasını əhatə edən proses
HKİİ	Hava keyfiyyətinin idarəedilməsi institutu
KİTTS	Kompleks İdarəetmə və Texniki Təhlükəsizlik Sistemi
MK	məcburi köçkün: münafiqə və ya təbii fəlakət nəticəsində didərgin düşən, lakin öz yaşadığı ölkəni tərk etməyən şəxs
BMK	Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası – Dünya Bankı Qrupunun özəl sektora kredit verən bölməsi
HAS	Hökumətlərarası Saziş
MNI	Magistral və nəqliyyat institutu
Təsir / Nəticə	Layihənin nəticəyə səbəb ola biləcək hər hansı aspekti; məsələn: tikinti zamanı torpağın təmizlənməsi təsirdir, yeni zamanda mümkün nəticə isə heyvanlar aləmi üçün təbii yaşayış mühitinin itirilməsi və parçalanmasıdır
Yoluxucu	Tərkibində insanda və ya digər canlı orqanizmlərdə xəstəliyə səbəb olduğu bilinən və ya əsaslı şəkildə hesab edilən yaşama qabiliyyətli mikroorqanizmlər və ya toksinləri olan maddələr
Daxili miqrasiya / xarici miqrasiya (emiqrasiya)	İnsanların icmaya yaxud regiona və ya icmadan yaxud regiondan köçməsi
AEİ	Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu
BMqT	Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı
ISO	Beynəlxalq Standartlar Təşkilatı
IUCN	Beynəlxalq Təbiətin və Təbii Sərvətlərin Mühafizəsi Birliyi
Kəhrizlər	Qəsəbələrə və ya irriqasiya məqsədilə su təchiz edən su təsərrüfatı sistemi
kq	Kiloqram: 1000 qrama bərabər metrik ölçü vahidi
km	Kilometr - 1000 metrə (təxminən 0,62 mil) bərabər uzunluq ölçü vahidi
km ²	Kvadrat kilometr in ölçü simvolu
ƏİG-lər	Əsas İcra Göstəricilər
KG-lər	Kilometr Göstəriciləri - konkret yeri tapmağa köməklik etmək məqsədilə boru kəmərinə məsafəni ölçmək üçün istifadə olunur
TSƏOKB	Torpaq Sahələrinin Əldə Olunmasına və Kompensasiyasına dair Baza
L _{Aeq}	İnsan qulağının eşitdiyi səs mənbələrinin dəyişkənliyini əks etdirmək üçün istifadə olunan orta qiymət, ölçülmüş davamlı ekvivalent səs təzyiqi səviyyəsi
Yuyuntu mayesi	Adətən tullantı poliqonlarından axan qələviləşmə prosesinin maye məhsulu
Kəmə borusu	Bir-birinə qaynaq edilərək boru kəməri formalaşdıra bilən boru seksiyaları
YSÖT	Yaşayış Səviyyəsinin Ölçülməsi Tədqiqatı: diaqnostik sosial-iqtisadi məlumatları və statistik göstəriciləri toplamaq üçün keçirilən ailə təsərrüfatının yaşayış standartlarına dair tədqiqat
m	Metr üçün ölçü simvolu, Beynəlxalq Vahidlər Sistemində uzunluq vahidi
m ²	Kvadrat metr üçün ölçü simvolu, Beynəlxalq Vahidlər Sistemində ərazi vahidi
m ³	Kub metr üçün ölçü simvolu, Beynəlxalq Vahidlər Sistemin həcm vahidi
Miqyas (təsirin)	Təsirin nə dərəcədə mənfi və ya müsbət ola biləcəyinin ölçüsü
ƏTH	əllə təsnifatı hesablanması
MAH	metod aşkarlama həddi
ETSN	Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
mg	milliqram
mg ⁻³	Hər kub metr üzrə milliqram

Termin	Anlayış
mq/kq	Hər kiloqram üzrə milliqram
m/l	Hər litr üzrə milliqram
Mikrotunel çəkmə	Mikrotunel çəkmə kiçik tunellərin inşa olunması metodudur. Bu prosesdə məsafədən idarə olunan mikrotunel qazma maşınından və bir keçidlə yerin altında birbaşa boru kəmərləri quraşdıran borudüzmə metodundan istifadə olunur
Təsirə azaltma tədbirləri	Skrining zamanı müəyyənləşdirilən və sonradan təsirin qiymətləndirilməsi zamanı təhlil edilən təsirlərdən qaçmaq, həmin təsirləri aradan qaldırmaq, azaltmaq və ya kompensasiya etmək üçün Layihə tərəfindən yerinə yetirilməsi qərara alınan tədbirlər. Təsirə azaltma tədbirləri ətraf mühitə, sosial sahəyə, sağlamlığa və digər təsirləri əhatə edə bilər.
ƏƏSMN	Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
mm	millimetr
MdN	Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi
MTTP	Materialın Texniki Təhlükəsizlik Pasportu
Palçıq vulkanı	Yerdə qaynar palçıq buraxan dəlik və ya yarıq
MVt	Meqavat, Beynəlxalq Vahidlər Sistemində enerji vahidi - bir milyon vatta bərabərdir
təbiilik	insanların təbii yaşayış mühitinə təsirinə miqdarının subyektiv hesablaması. Ümumiyyətlə, insanın təsirinə miqdarı nə qədər böyük olursa, təbii yaşayış mühiti bir o qədər az olur və onun ekoloji əhəmiyyəti də azalır.
QYX	Qeyri-Yoluxucu Xəstəlik
XNİSMM	Xəstəliklərə Nəzarət və İctimai Səhiyyə Milli Mərkəzi
QHT	Qeyri-Hökumət Təşkilatı
NH ₄	ammonium
NO ₂	Azot Dioksidi
NO ₃	nitrat
NO _x	Azot Oksidləri
NBV	nefelometrik bulanıqlıq vahidləri
ƏİOS	Əməliyyatların İdarə Olunması Sistemi
Açıq kəsim / Açıq xəndək	Çay yatağına doğru xəndək qazmaqla boru kəmərinin inşasında istifadə olunan çay kəsişməsi metodu
LTMQİ	Layihənin Təsirinə Məruz Qalan İcma
Alt döşəmə qatı	Boru xəndəyə yerləşdirilərkən borunun örtük qatının zədələnməsi təhlükəsini minimuma endirmək üçün nəzərdə tutulmuş, xəndəyin dibində hamar qrunut və qırmadaş qatı
PAK	polisiklik aromatik karbohidrogenlər
LTMQƏ	Layihənin Təsirinə Məruz Qalan Əhali
Cığır	Çirkləndiricini reseptor ilə əlaqələndirə biləcək əlaqə və ya əlaqələr silsiləsi
Döşənmiş yol	Səthi beton kimi bərk örtük ilə örtülmüş yol
İMİTOP	İctimai Məsləhətləşmə və İnformasiyanın Təqdim Olunması Planı
PE	potensial evapotranspirasiya
PHAST	Texnoloji Prosesin Təhlükələrinin Təhlili üçün Proqram Vasitəsi (qaz sızmalarının nəticələrinin modelləşdirilməsi üçün kompyuter proqramı)
ərsin	boru kəmərinin daxili hissəsini təmizləyən cihaz.
Ərsinburaxma Kamerası	Ərsinin boru kəmərinə daxil edilməsi üçün Ərsinləmə Stansiyasında istifadə olunan avadanlıq
Ərsinləmə Stansiyası	Ərsinin təzyiqli boru kəmərinə daxil edilməsi üçün istifadə olunan boru kəməri obyektı
Boru saxlama sahəsi və ya boru anbarı	İşçi resurslara daşınmazdan əvvəl boruların saxlanması üçün istifadə olunan sahə
Boruların uc-uca düzülməsi	Boruların endirilib düzülməyə hazırlanması üçün kəmə sahəsi boyunca kəmə borularının birləşmələrinin uc-uca yerləşdirilməsi

Termin	Anlayış
Boru dövrəsi	İkinci boru xəttinə paralel uzanan (dövrələnən) boru kəməri - onların hər ikisi də eyni mənbəyə və təyinat məntəqəsinə xidmət göstərir
PM ₁₀	aerodinamik diametr 10 mikron və ya daha kiçik olan bərk hissəcik
PRCI	Boru Kəmərləri üzrə Beynəlxalq Tədqiqat Şurası
TAÖS	təzyiq azaltma və ölçmə stansiyası
Layihənin Təsirinə Məruz Qalan İnsanlar	Layihə fəaliyyətlərinin təsirinə məruz qalan şəxslər
Layihənin Təsirinə Məruz Qalan İcma	məskunlaşmış qəsəbədə yerləşən icma (yəni, ƏMSSTQ məqsədləri çərçivəsində xəritələrdən, peyk təsvirlərindən və ya aerofotoşəkillərdən müəyyənləşdirilə bilən ən azı beş ev). LTMQİC kimi müəyyənləşdirilməsi üçün icmalar aydın həddlər daxilində (məsələn: CQBKG Layihə sahəsindən müəyyənləşdirilmiş məsafə daxilində) yerləşməlidir və müəyyənləşdirilmiş meyarlara cavab verməlidir.
Boru kəmərinin təklif edilən əlavə sahəsi	Azərbaycanda KG0 və 34 arasında yerləşən CQBKG Son ƏMSATQ ilə əhatə olunan əlavə təklif edilmiş boru kəməri dövrəsi
Mühafizə olunan ərazi	"Ətraf Mühitin Mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu çərçivəsində təyin edilmiş mühafizə olunan ərazi
Mühafizə olunan növlər	İUCN tərəfindən həssas, nəsli kəsilmə təhlükəsi olan və ya son həddə çatmış kimi təyin edilmiş növlər, CİTES konvensiyasında sadalanan növlər və Azərbaycan Respublikasının Qırmızı Kitabına və ya xüsusi mühafizə olunan heyvan növlərinin siyahısına daxil edilmiş növlər
PSA	Bakı-Tbilisi-Ceyhan Nasos Stansiyası, Azərbaycan
Quduzluq	Çox vaxt quduz heyvanın dişləməsi vasitəsilə ötürülən məməlilərə aid qarşısı alına bilən virus xəstəliyi. Quduzluq virusu mərkəzi sinir sistemini yoluxdurur, yekunda isə xəstəliyin beyinə çatmasına və xəstənin ölümünə səbəb olur
KTP	Köçürülmə üzrə Tədbirlər Planı
QK	Qırmızı Kitab
Reseptor	Layihənin konkret təsirinə mənfi şəkildə məruz qala biləcək yer (məsələn: təbii asayış mühiti, icma, su axarı)
oksidləşmə-bərpa	birlikdə əlavə proses hesab edilən oksidləşmə və bərpa
Qaçqın	Münaqişə və ya təbii fəlakət nəticəsində köçkün düşmüş və beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş dövlət sərhədini keçərək öz yaşayış ölkəsini tərk etmiş şəxs
Bərpa	Borunun düzülməsindən (o cümlədən boru kəmərinin və ya boru kəməri obyektlərinin quraşdırılmasından sonra onların tikintisi ilə bağlı təsire məruz qalmış bütün sahələr üçün eroziya ilə mübarizə tədbirlərinin tətbiqi, torpağın üst qatının dəyişdirilməsi, topoqrafiya, hasarlar və s. və ilkin əkin işləri daxildir) sonra ərazinin öz ilkin vəziyyətinə qaytarılması üçün görülən bərpa işləri <i>Qeyd: müqavilə üzrə zəmanət müddətindən sonra bitki örtüyünün və növlərin müxtəlifliyinin bərpası bu anlayışa daxil deyil (baxın: bioloji bərpa)</i>
Qalıq təsir	Təsirə azaltma tədbirləri tətbiq edildikdən sonra qalan təsir
Daş parçaları	Çay sahilini eroziyaya qarşı qorumaq üçün istifadə olunan daş və ya digər material
Kotanlama	Mexaniki işləyən dişlərin kipləşmiş torpaqdan keçirərək torpağın kipləşməsinin yumşaldılması prosesi
KS	Kəmər Sahəsi: üzərində operatorun boru kəməri inşa etmək, istismar etmək və/ və ya texniki xidmətini aparmaq hüququ olan, boru kəməri üzərində və ətrafında müəyyənləşdirilmiş torpaq zolağıdır
RSK	RSK Group plc, ətraf mühit məsələləri üzrə məsləhət şirkəti
Aşağı axın	Suyun (adətən yağıntılardan meydana gələn) torpaq səthi üzərində meyli üzrə aşağı axması
NUN	Natrium udma nisbəti

Termin	Anlayış
CQBK	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri
CQBKŞ	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti
CQBKG	Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi
CQBKG Son ƏMSATQ	2013-cü il iyul ayında Azərbaycan Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təsdiq etdiyi CQBKG Son ƏMSATQ
SST	Səhhətin sosial təyinediciləri
Həssas ərazilər	Layihənin müəyyənləşdirdiyi termindir – o cümlədən həssas bitki örtüyünün və/ və ya faunanın (o cümlədən Azərbaycanın Qırmızı Kitabı; İUCN üzrə Həssas; Qafqaz Endemik Növləri və CİTES üzrə mövcud olan növlər) mövcudluğu səbəbindən ekoloji əhəmiyyəti daha yüksək səviyyəyə qaldırılmış, Kəməş Sahəsi boyunca yerləşən ərazilərə aid edilir. Bu, xüsusi olaraq CQBKG Layihəsinə şamil olunan və hər hansı milli və ya beynəlxalq təyinatla aid edilməyən termdir.
Həssaslıq	Mənfi təsirlərə qarşı əlaqədar həssaslıq
Dərəcə (təsirin)	Təsirin potensial miqyasına və baş vermə ehtimalına və təsire məruz qalan reseptorun əhəmiyyətinə və/ və ya kəskinliyinə əsaslanaraq təsirin nə dərəcədə əhəmiyyətli ola biləcəyinin dərəcələndirilməsi
ARDNŞ	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
Torpağın eroziya sinfi	Potensial torpaq eroziyasının kəskinliyinin kateqoriyalaşdırılması
SOx	Kükürd Oksidləri
Qazılmış qrun	Qazılan yerdən çıxarılmış material
Tikinti-montaj sahəsi	Tikintinin bütün mərhələlərini yerinə yetirmək üçün lazım olan bütün işçilər və avadanlıq
SSRQ	Sosial Sahəyə Riskin Qiymətləndirilməsi
Maraqlı Tərəf	Nəzərdə tutulan layihədə qanuni marağı olan və onun yerinə, layihələndirməsinə və təsdiqi prosesinə təsir göstərmək iqtidarında olan şəxs, təşkilat və ya digər hüquqi şəxs
CYÖX/CYÖİ	Cinsi Yolla Ötürülən Xəstəlik/Cinsi Yolla Ötürülən İnfeksiya
ÇSTQ	Çirkab Suları Təmizləmə Qurğusu
Torpağın alt qatı	Torpağın üst (humus) qatından aşağıda yerləşən və münbit olmayan və adətən torpağın üst qatından fərqli teksturada və/ və ya rəngdə olan (hökmən deyil) torpaq qatı və ya qatlarıdır.
DŞDS	Davamlı Şəhər Drenaj Sistemi: Səth sularının davamlı inkişaf prinsipi ilə drenajı üçün nəzərdə tutulmuş idarəetmə praktikalarının və nəzarət konstruksiyalarının ardıcılığı
QYXRAMS	Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən aparılmış Azərbaycanda Xroniki Qeyri-yoluxucu Xəstəliklər üzrə Risk Amillərinə dair Milli Sorğu
t/ha	Hər hektardan çıxarılmış ton material
TANAP	Trans-Anatolian qaz boru kəməri
TQM	Tunel Qazma Maşını
KÜM	Karbohidrogenlərin Ümumi Miqdarı
Üçüncü tərəf	Özəl şəxs, müəssisə və ya dövlət təşkilatı, yəni şirkət yaxud podratçı olmayan istənilən şəxs və ya təşkilat
Torpağın üst qatı	Torpağın üst qatı kənd təsərrüfatı və ya təbii bitki örtüyünün inkişafı üçün münbit olan torpağın səthdəki üst qatıdır
Toksik	Nəfəslə çəkildiyində və ya udulduğunda və ya dəriyə sirayət etdiyində ciddi, kəskin və ya xroniki sağlamlıq risklərinə və ya hətta ölüm halına səbəb ola biləcək maddələr və preparatlar (o cümlədən çox toksik maddələr və preparatlar daxil olmaqla).
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
Transsərhəd	Sərhədlərdən keçən hər hansı bir şey
Transsərhəd təsir	Tərəfin yurisdiksiyasındakı ərazi daxilində yerləşən (müstəsna olaraq global xarakterə malik olmayan) və fiziki mənşəyi qismən və ya bütövlüklə qarşı Tərəfin yurisdiksiyasındakı əraziyə aid olan təklif edilmiş fəaliyyətin səbəb olduğu hər hansı təsir.

Termin	Anlayış
Təmizlənmə (su üçün)	Suyun keyfiyyətinin fiziki, kimyəvi və/ və ya bioloji vasitələrlə yaxşılaşdırılması
Xəndək	Xəndək yerdə qazılmış və öz torpağı ilə kənarları bəndlənmiş və kəmərlə borusunun gizlədilməsi və mühafizəsi üçün istifadə edilən uzun ensiz çuxurdur. Xəndəklər adətən əks-çalovlu və ya xüsusi qazma maşını ilə qazılır
ABHÜM	Asılı Bərk Hissəciklərin Ümumi Miqdarı: suda asılı vəziyyətdə qalan bərk hissəciklərin ölçüsü, su keyfiyyətinin ölçü vahidi kimi istifadə olunur
BMTİP	BMT-nin İnkişaf Proqramı
UNESCO	BMT-nin Tədris, Elmi və Mədəni Təşkilatı
Döşənməmiş yol	Döşənməmiş yol profillənmiş və ya profillənməmiş, yerli materialdan hazırlanmış, tikildiyi sahənin torpağına və ya geoloji xüsusiyyətlərini daşıyan yoldur.
USGS	ABŞ-ın Geologiya Xidməti – Zəlzələlər üzrə Milli informasiya Mərkəzi
PHS	Partlamamış Hərbi Sursat: tətbiq edildiyi zaman partlamamış və istifadə edildiyindən və ya atıldığından potensial olaraq bir çox onilliklər sonra hələ də detonasiya riski olan bombalar, patronlar, mərmilər, qranatlar, minalar və s.-dir.
nəqliyyat vasitəsi	sərnişin avtomobilləri, yük avtomobilləri və tırtıllı yaxud təkərli texnika və maşın-mexanizmlər daxildir
zəif	Fiziki və ya emosional təsirə və ya zərərə məruz qalma mümkünlüyü
Divarın qalınlığı	Borunun divar materialının qalınlığı nəzərdə tutulur. O, borunun daxili səthindəki nöqtə və borunun xarici səthindəki ən yaxın nöqtə arasında xətti ölçüdür.
Tullantı	İstismar fəaliyyətləri zamanı formalaşan və onları formalaşdırın proses üçün heç bir dəyərə malik olmayan və istifadə edilməyən materiallar
su-bataqlıq ərazi	Mövsümi xarakter daşıya biləcək, su ilə doymuş ərazilər (məsələn bataqlıqlar)
SÇD	Suya dair Çərçivə Direktiv
ÜST	Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı
İşçi en	Daxilində boru kəmərinin quraşdırılması, o cümlədən torpağın üst qatının və alt qatının saxlanması həyata keçirilən sahə
QİBK	Qərb İxrac Boru Kəməri
TSS	tullantı saxlama sahəsi – tullantıları toplamaq, saxlamaq, çeşidləmək, təmizləmək və təhvil vermək üçün layihələndirilmiş və inşa edilmiş sahə

Növlərin elmi və ümumi adı

Bitkilərin elmi və ümumi adı

Bitkilərin latınca adı	İngiliscə ümumi adı (məqsədəuyğun hallarda)	Azərbaycanca yerli adı
<i>Aegilops cylindrica</i>	jointed goatgrass	Buğdayiot
<i>Aegilops kotschy</i>		Buğdayiot
<i>Aeluropus littoralis</i>		Qaçancayır
<i>Agrostis tenuis</i>	common bent grass	Tarlaotu
<i>Alhagi pseudoalhagi</i>	camel prickly	Dəvətikanı
<i>Allium spp.</i>		
<i>Alopecurus myosuroides</i>	slender meadow foxtail	Tülküguyrugu
<i>Alyssium spp.</i>		
<i>Anabasis aphylla</i>		
<i>Anabasis brachiata</i>		
<i>Anabasis salsa</i>		

Bitkilərin latınca adı	İngiliscə ümumi adı (məqsədəuyğun hallarda)	Azərbaycanca yerli adı
<i>Anisantha rubens</i>		Qızaran anisan
<i>Arundo donax</i>	giant cane	Qarğı
<i>Artemisia abrotanum</i>		
<i>Artemisia fragrans</i>	mugwort spp.	Ətirli yovşan
<i>Artemisia lerchiana</i>		Ətirli yovşan
<i>Artemisia scoparia</i>		
<i>Artemisia vulgaris</i>		
<i>Atriplex micrantha</i>		
<i>Atriplex sagittata</i>		
<i>Atrophaxis spinosa</i>		Dəvəqıran
<i>Batrachium trichophyllum</i>		
<i>Berberis</i>	barberry	Zirinc
<i>Bolboschoenus maritimus</i>	sea club-rush	Dəniz pıqvəri
<i>Calystegia sepium</i>	greater bindweed	Çəpər sarmaşığı
<i>Capparis spinosa</i>	spineless caper	Tikanlı көvər
<i>Caragana grandiflora</i>		Sarı akasiya
<i>Carduus spp.</i>		
<i>Centaurea calyptera</i>		Göyçicək
<i>Clematis orientalis</i>		Ağsmə
<i>Climacoptera crassa</i>		
<i>Crataegus pentagyna</i>	hawthorn spp.	Yemişan
<i>Cynodonetum alhagiosum</i>		
<i>Cynodon dactylon</i>	bermuda-grass	Barmaqvari çayır
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	oleaster spp.	Daryarpaq iyde
<i>Elaeagnus spp.</i>	oleaster spp.	İydə növü
<i>Eleocharis palustris</i>	common spike rush	Bataqlıca
<i>Eremopyrum orientale</i>	grass spp.	Şərş bozağı
<i>Eremopyrum triticeum</i>		
<i>Filago arvensis</i>		
<i>Filago pyramidalis</i>		Alman güllücəsi
<i>Galium tenuissimum</i>		Dilqanadan
<i>Halocnemum strobilaceum</i>	-	Yoğunlaşmış qaraşoran
<i>Helianthemum salicifolium</i>		Zərifcə
<i>Hordeum leporinum</i>	wall barley spp.	Dovşan arpa
<i>Iris acutiloba</i>	iris spp.	İtikənarlı süsən
<i>Iris camillae</i>	dwarf iris	Süsən
<i>Iris spp.</i>		
<i>Kalidium caspicum</i>	-	Xəzər sarıbaşı
<i>Kochia prostrata</i>		
<i>Koeleria cristata</i>	Prarie Junegrass	Nazikgövdə
<i>Limonium meyeri</i>		
<i>Lolium perenne</i>		
<i>Lolium rigidum</i>	rye grass spp.	Bəzək quramit
<i>Lycium ruthenicum</i>		
<i>Lycopus europaenus</i>	gypsywort	
<i>Malva neglecta</i>		
<i>Medicago minima</i>	bur-medick	Balaca qarayonca
<i>Medicago spp.</i>		
<i>Nigella arvensis</i>	wild fennel	Qaracörək
<i>Nonaea mucronata</i>		
<i>Paliurus spina-christi</i>	Christ's thorn	Qaratikan
<i>Papaver hybridum</i>		Lalə
<i>Parapholis incurva</i>	coast barbgrass	

Bitkilərin latınca adı	İngiliscə ümumi adı (məqsədəuyğun hallarda)	Azərbaycanca yerli adı
<i>Peganum harmala</i>	wild rue	Üzərlək
<i>Petrosimonia brachiata</i>		Qışotu
<i>Phragmites australis</i>	common reed	Qamış
<i>Plantago lanceolata</i>	ribwort plantain	Bağayarpağı
<i>Plantago loeflingii</i>		Bağayarpağı
<i>Plantago major</i>		
<i>Poa annua</i>		
<i>Poa bulbosa</i>	bulbous meadow-grass	Soğanaqlı qırtıc
<i>Polygonum aviculare</i>		
<i>Polygonum spp.</i>		
<i>Populus hybrida</i>		Ağ söyüd
<i>Psyllostachys spicata</i>		
<i>Punica granatum</i>	pomegranite	Adi nar
<i>Quercus macrantha</i>	bur oak	Palıd
<i>Ranunculus scleratus</i>	buttercup spp.	Qaymaqçıçək
<i>Rhamnus pallasii</i>	buckthorn	Murdarça
<i>Rorippa nastursium-aquatica</i>	watercress	Acıbiyan
<i>Rubud iberica</i>	bramble	Böyürtkən
<i>Rumex crispus</i>	curly dock	Quzuqulağı
<i>Rumex hydroplatum</i>		Quzuqulağı
<i>Rumex spp.</i>		
<i>Salix australis</i>	willow spp.	Cənub söyüdü
<i>Salix spp.</i>	willow spp.	Söyüd növü.
<i>Salsola australis</i>		
<i>Salsola crassa</i>		
<i>Salsola dendroides</i>	saltwort spp.	Aqacvarı şoran
<i>Salsola ericoides</i>		
<i>Salsola nodulosa</i>	saltwort spp.	Gəngiz
<i>Silybum marianum</i>		
<i>Sparganium erectum</i>	branched bur-reed	Gurbağaotu
<i>Suaeda acuminata</i>		
<i>Suaeda altissima</i>		
<i>Suaeda dendroides</i>		
<i>Suaeda microphylla</i>	sea blight spp.	Çərən xırdayarpaq
<i>Syntrichia ruralis</i>	star moss	
<i>Tamarix meyeri</i>		Yulğun
<i>Tamarix ramosissima</i>	tamarisk spp.	Çoxbudaqlı yulğun
<i>Teucrium polium</i>	cat thyme	Məryəmnoxudu
<i>Typha angustifolia</i>	narrowleaf cattail	Su qamışı
<i>Torilis arvensis</i>	hedge parsley	Torilis
<i>Trifolium campestre</i>	clover	Üçyarpaq yonca
<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	blue water-speedwell	Bulağotu
<i>Vitis sylvestris</i>	woodland grape	Meşə üzümü
<i>Xanthium strumarium</i>		

Faunanın elmi və ümumi adları

Faunanın latınca elmi adı	İngiliscə ümumi adı (məqsədəuyğun hallarda)	Azərbaycanca adı
Invertebrates - Onurğasızlar		
<i>Anchylocheria salomoni</i>	beetle spp.	Solomon qızılböcəyi
<i>Astacus pyzolwi</i>	crayfish	Çay xərçəngi
<i>Bombus daghestanicus</i>	daghestan bumble bee	Dağıstan zolaqlı arısı
<i>Bombus persicus</i>	bumble-bee spp.	Fars zolaqlı arısı
<i>Colias aurorina</i>	clouded yellow spp.	Avrorina sarıcası
<i>Daphnis nerii</i>	oleander hawkmoth	Oleandr hafı
<i>Helicella derbentina</i>	a Mollusc	
<i>Manduca atropos</i>	death's-head hawkmoth	Kəllə şəkilli hafı
<i>Megacephalus euphraticus</i>	beetle spp.	Fərat çapağanı
<i>Tomares romanovi</i>	hairstreak spp.	Romanov tomaresi
Fish – Baliqlar		
<i>Bramis brama</i>	common bream	Şərq çapağı
<i>Abramis sapa bergi</i>	white-eyed bream	Poru
<i>Alburnoides bipunctatus</i>	schneider	Qıjovçu
<i>Alburnus alburnus</i>	bleak	Gümüşcə
<i>Alburnus chalcoides</i>	Caspian shemaya	Xəzər gümüşcəsi (şəmaisi)
<i>Alburnus filippii</i>	Kura bleak	Kür gümüşcəsi
<i>Acanthalburnus microlepis</i>	blackbrow	Qaraqaş
<i>Acipenser nudiventris</i>	sturgeon spp.	Kələmo
<i>Aspius aspius</i>	asp	Xəşəm
<i>Barbatula brandti</i>	Kura loach	Kür çılpaqçası
<i>Barbus capito</i>	chanari barbel	Zərdəpər
<i>Barbus lacerta</i>	Kura barbel	Kür şirbiti
<i>Blicca bjoerkna</i>	white bream	Yastıqarın
<i>Caoepta caoepta caoepta</i>	seven khramulya	Xramuliya
<i>Carassius auratus auratus</i>	goldfish	Gümüşü dabanbalığı
<i>Carassius gibelio</i>	Prussian carp	Prissiya dabanbalığı
<i>Caspiomyzon wagneri</i>	caspian lamprey	Xəzər ilanbalığı
<i>Chondrostoma cyri</i>	Kura nase	Kür altağızı
<i>Gobitis taenia</i>	spined loach	Adi ilişkən
<i>Cyprinus carpio</i>	common carp	Çəki
<i>Esox lucius</i>	northern pike	Durnabalığı
<i>Gambusia affinis</i>	mosquito fish	Qambuziya
<i>Luciobarbus brachycephalus</i>	Aral barbel	Aral şirbiti
<i>Luciobarbus mersa</i>	Mursa	Mursa
<i>Neogobius fluviatilis</i>	monkey gobi	Qumluq xulu
<i>Neogobius melanostomus</i>	round gobi	Girdə xul
<i>Neogobius cephalarges</i>	ginger gobi	Kür xulu
<i>Oxynemacheilus angorae</i>	angora loach	Lənkəran çılpaqçası
<i>Oxynemacheilus merga</i>	stone loach	Şimalı Qafqaz çılpaqçası
<i>Ponticola gorlap</i>	Caspian bighead gobi	Xəzər böyükbaş çömçə xulu
<i>Pelecus cultratus</i>	ziege	Qılınçalıq
<i>Rhodeus sericeus</i>	bitterling	Kərkə
<i>Romanogobio persus</i>	Kura gudgeon	Kür qumlaqçısı
<i>Rutilus rutilus</i>	roach	Külmə
<i>Rutilus rutilus caspius</i>	caspian roach	Şimal Xəzər külməsi
<i>Sabenejewia aurata aurata</i>	aral spined loach	Aral şimal qızılbalığı

Faunanın latınca elmi adı	İngiliscə ümumi adı (məqsədəuyğun hallarda)	Azərbaycanca adı
<i>Salmo fario</i>	brook trout	Qızılxallı
<i>Salmo trutta caspius</i>	Caspian sea trout	Qızılbalıq
<i>Salmo trutta trutta</i>	brown trout	Xəzər qızılbalığı
<i>Sander lucioperca</i>	pike-perch	Adi sıf
<i>Silurus glanis</i>	Wels catfish	Naqqa (naxa) balığı
<i>Squalius sephalus</i>	European chub	Enlibaş
<i>Tinca tinca</i>	Tench	Lilbalığı
<i>Vimba vimba persa</i>	Zahrte	Qarasol
Amphibians – Suda-qurda yaşayanlar		
<i>Bufo bufo</i>	common toad	Adi quru qurbağası
<i>Bufo viridis</i>	green toad	Yaşıl quru qurbağası
<i>Hyla arborea</i>	european tree frog	Adi ağac qurbağası
<i>Pelobates syriacus</i>	eastern spadefoot toad	Suriya sarımsaqiylı qurbağası
<i>Rana ridibunda</i>	marsh frog	Göl qurbağası
Reptiles – Sürünənlər		
<i>Elaphe hohonackeri</i>	ladder snake spp.	Zaqafqaziya təlxəsi
<i>Emys orbicularis</i>	european pond terrapin	Bataqlıq tısbağası
<i>Eumeces schneideri</i>	long-legged skink	uzunayaq ssink
<i>Lacerta raddei</i>	Radde's lizard	Radde kərtənkələri
<i>Lacerta strigata</i>	caspian green lizard	Zolaqlı kərtənkələ
<i>Mauremys caspica</i>	Caspian pond turtle	Bataqlıq tısbağası
<i>Natrix tessellata</i>	water grass snake	Suilanı
<i>Ophisaurus apodus</i>	European legless lizard	Koramal
<i>Ophisops elegans</i>	snake-eyed lizard	Biçimli ilanbaş kərtənkələ
<i>Testudo graeca</i>	spur-thighed tortoise	Aralıqdəniz tısbağası
Birds – Quşlar		
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	reed warbler	Avar qamışcılı
<i>Alauda arvensis</i>	skylark	Tarla torağayı
<i>Alcedo atthis</i>	kingfisher	Balıqçıl
<i>Alectoris chukar</i>	partridge	Kəklik
<i>Anas scirpaceus</i>	mallard	Yaşılbaş ördek
<i>Aquila chrysaetus</i>	golden eagle	Bərqut
<i>Aquila rapax</i>	tawny eagle	Çöl qartalı
<i>Ardea cinerea</i>	grey heron	Boz vağ
<i>Aythya nyroca</i>	ferruginous duck	Ağgöz dalgıç
<i>Buteo rufinus</i>	long-legged buzzard	Çöl sarı
<i>Columba livia</i>	feral pigeon	
<i>Coracias garrulus</i>	European roller	Göycəqarğa
<i>Corvus corax</i>	raven	
<i>Corvus cornix</i>	hooded crow	Boz qarğa
<i>Corvus corone</i>	carrion crow	
<i>Cuculus canorus</i>	common cuckoo	Ququ quşu
<i>Egretta alba</i>	great white egret	İri ağ vağ
<i>Falco naumanni</i>	lesser kestrel	Çöl muymulu
<i>Falco tinnunculus</i>	eurasian kestrel	Adi muymul
<i>Francolinus francolinus</i>	black francolin	Turac
<i>Fulica astra</i>	coot	Qaşqaldaq
<i>Galerida cristata</i>	crested lark	Kəkilli torağay
<i>Glareola nordmanni</i>	black-winged pratincole	Çöl haçaquyruğu

Faunanın latınca elmi adı	İngiliscə ümumi adı (məqsədəuyğun hallarda)	Azərbaycanca adı
<i>Haliaeetus albicilla</i>	white-tailed eagle	Ağquyruq dəniz qartalı
<i>Ixobrychus minutus</i>	little bittern	Kiçik danquşu
<i>Larus ridibundus</i>	Black-headed gull	Adi qağayı
<i>Melanocorypha calandra</i>	Calandra lark	
<i>Merops apiaster</i>	bee-eater	Qızılı qızlarquşu
<i>Motacilla alba</i>	pieb wagtail	
<i>Nycticorax nycticorax</i>	black-crowned night heron	Qarıldağ
<i>Oenanthe deserti</i>	Desert wheatear	Səhra çaxraqcılı
<i>Oenanthe isabellina</i>	Isabelline wheatear	
<i>Pandion haliaetus</i>	osprey	Çöl qaraquşu
<i>Passer montanus</i>	tree sparrow	Çöl sərçəsi
<i>Phasianus colchicus</i>	pheasant	Qırqovul
<i>Pica pica</i>	magpie	
<i>Podiceps cristatus</i>	great crested grebe	İri maygülü
<i>Porphyrio porphyrio</i>	purple gallinule	Sultantoyuq
<i>Riparia riparia</i>	sand martin	Sahil qaranquşu
<i>Sterna hirundo</i>	common tern	Çay sternası
<i>Tetrax tetrax</i>	little bustard	Bəzgək
<i>Turdus merula</i>	blackbird	
<i>Vanellus gregaria</i>	sociable lapwing	Çökükburun cüllüt
<i>Vanellus leocurus</i>	white-tailed lapwing	Ağquyruq çökükburun
<i>Vanellus vanellus</i>	lapwing	Çibis
Mammals – Məməlilər		
<i>Arvicola amphibius</i>	water vole	Су сычовулы
<i>Barbastella leucomelas</i>	Eastern barbastelle bat	Avropa enliqulaq yarasası
<i>Canis lupus</i>	wolf	Canavar
<i>Cervus elaphus</i>	red deer	Nəcib maral
<i>Eptesicus bottae</i>	desert serotine bat	Səhra yarasası
<i>Felis chaus</i>	reed cat	Qamışlıq pişiyi
<i>Felis lybica</i>	wild field cat	Çöl pişiyi
<i>Felis silvestris</i>	wild cat	Meşə pişiyi
<i>Gazella subgutturosa</i>	goitered gazelle	Ceyran
<i>Hyaena hyaena</i>	striped hyaena	Kaftar
<i>Hystrix indica</i>	porcupine spp.	Asiya (hind) tirəndazı
<i>Lepus europaeus</i>	brown hare	Adi dovşan
<i>Lutra lutra</i>	eurasian otter	Çay samuru
<i>Lynx lynx</i>	lynx	Vaşaq
<i>Microtus socialis</i>	Social Vole	
<i>Myotis blythii</i>	lesser mouse-eared bat	İtiqulaq şəbpərə
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	greater horseshoe bat	Böyük nalburun
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	lesser horseshoe bat	Kiçik nalburun
<i>Sus scrofa</i>	wild boar	Çöl donuzu
<i>Suncus etruscus</i>	pygmy white-toothed shrew/etruscan shrew	Cırdan ağdiş
<i>Ursus arctos</i>	brown bear	Qonur ayı
<i>Vormela peregusna</i>	marbled polecat	Safsar
<i>Vulpes vulpes</i>	red fox	Adi tülkü